УДК 340.(94)
Худякова О.В.
студ. гр. Ю-114 НУ «Запорізька політехніка»

ІНСТИТУТ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ У НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ В. ЛИПИНСЬКОГО

Серед політико-правових доктрин України в ХХ ст. значне місце посідає монархічно-гетьманська концепція В'ячеслава (Вацлав) Казимировича Липинського. В. Липинський був справжнім видатним конструкторм засад української державності [1]. Тримав державницький курс, за котрим було, є і буде майбутнє. За свою діяльність він двічі змінював

напрям своїх переконань, засуджував анархію, мав монархічний курс для держави, але згодом вбачав можливим перехід до республіки. Попри зміну своїх поглядів він наголошував, Україні потрібно щось нове, не схоже ні з чим, а особливо, був прихильником єдності, вважав, що в цьому і є сила та успіх.

В. Липинський розглядав теоретично різні можливі форми організації державного будівництва в Україні: демократія з республікою; охлократія з диктатурою; класократія з правовою, обмеженою законом монархією. Найбільш придатною для України він вважав саме останню форму, пояснював це тим, що вибори до демократичної республіки (парламенту) – це політична бутафорія. Для українського руху республіканська форма правління може стати фатальною, а гасла демократії й громадянського суспільства, оскільки вони спричинять штучне копіювання демократії за взірцями інших країн, а політична культура однієї нації не може бути механічно перейнята іншою [2, с.401].

Також на думку В. Липинського, основна умова створення української державності – це єдність: релігійна, регіональна, політична, організаційна, національна. Справу української державності завжди губила відсутність єдності між українцями. Здобуття державності багато в чому залежить від організації провідної верстви, від її згуртованості, бо як він стверджував, що тільки власна держава, збудована українською нацією на своїй етнографічній території, врятує її від економічного розпаду і кривавої анархії [2, с.402].

Отже за концепцією В. Липинського, саме держава повинна об'єднати мешканців території в органічну цілість. Цей організм як наслідок спільного життя та спільних інтересів породжує колективну свідомість і раціональне бажання суспільного самовираження у формі власної нації. Ідея, бажання, кінцевою метою якого є створення нації, може реалізуватися тільки в матеріальних формах держави [1].

В. Липинський вважав, що здобуття Україною державної незалежності можливе через попереднє спадкове монархічне правління. Гетьман є своєрідним «національним прапором», живим символом України, навколо якого гуртується все населення, а головним чинником державо будівництва, на його думку, було встановлення правової монархії в традиційній гетьманській формі. Але ця монархія, як вважав історик, суттєво відрізняється від московської, що спиралася на насилля й необмежену владу царя, а також від польської, де король завжди був маріонеткою шляхти [3,с. 471].

Постать Богдана Хмельницького прикувала до себе увагу В. Липинського, і ось як він це описує: «Коли ж тамті бачили в Гетьмані вождя розжалобленого народу й козаків, що виступив в обороні їх прав та їхньої православної релігії – це приклад справжнього державницького керманича!». «Шляхту, що зверталась на Україну і владу гетьмана та війська запорозького признавала, вітав гетьман радо, віддавав їй давні маєтності, а всякі прояви незадоволення з цього приводу з боку селян, давив і безоглядно

карав, розуміючи, що потрібні для адміністрації держави, люди – мусять мати «свій хліб». Хмельницький, мов статист, будуючи нову державу, намагається притягнути до себе шляхту, боронить, охоче приймає її, коли та хоче бути вірною йому та заключає з нею договори. Саме в такому аспекті Липинський вбачає парламент на чолі з Гетьманом-Монархом для розбудови держави Української [3, с.471].

Таким чином, В. Липинський мав переконання, що модель гетьманщини Б. Хмельницького – є ідеальною. Погляди Липинського полягали саме в тому, що держава повинна бути об'єднана з нацією і повинна мати сильний, грамотний політичний організм на чолі якого стоїть гетьман – монарх. На його думку функції влади у майбутній монархії могли б розподілятися таким чином: гетьман, який персоніфікує і репрезентує державу; гетьманська управа (уряд) – виконавчий орган, який очолює і організовую всю внутрішню і зовнішню політику України; класократичне представництво – законодавчий орган; рада присяжних – як вищий судовий орган. Це поєднання монархії з правовою державою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кирилюк Ф. М., Конверський А. Є., Білик В. Ф. Монархічно-гетьманська концепція В. Липинського // Політологія : новчально методичний комплекс Київ : Київський нац. ун-тет ім.Т.Шевченка, 2004. 697 с. http://politics.ellib.org.ua/pages-2105.html

2. Калакура О. Липинський В. К // Політична енциклопедія. Київ : Парлам. вид-во, 2011. С. 401-402

3. Липинський В. Листи до братів – хліборобів. 1919-1926. Wien: Buchdruckerei Carl Herrmann, 1926. 580 с.